

ARVIOINTIKERTOMUS 2021

Tarkastuslautakunta 11.5.2022

Sisällys

1. Tarkastuslautakunta.....	1
2. Talouden arviointi ja toimintakertomus	2
3. Konserniyhteisöjen ja liikelaitoksen tavoitteiden toteutuminen.....	8
4. Strategian toteutuminen.....	9
5. Tuloksellisuutta edistäneet toimenpiteet sekä kehitettävät asiat.....	11
6. Arviointikertomuksen hyväksyminen	15

1. Tarkastuslautakunta

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päättävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko kunnan toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Lautakunta huolehtii kunnan ja sen tytäryhtiöiden tarkastuksen yhteen sovittamisesta. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös sidonnaisuusilmoitusten vastaanottaminen ja niiden vieminen valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano arviointivuonna 2021

Suomessa käytiin kuntavaalit keväällä 2021, jolloin myös tarkastuslautakuntaan tilikautta 2021 arvioimaan valittiin uudet jäsenet:

Jäsen	Varajäsen
Mirja Pöhö, pj.	Liisa Pirnes
Emilia Tamminen, vpj.	Susanna Laitinen
Mika Huuskonen	Ari Vehmas
Hanna-Leena Islander	Katri Peltomäki
Lasse Särkimäki	Esa Vanhakoski

Kunnan tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Audiator Oy, vastuunalaisena tilintarkastajana JHT, HT Minna Ainasvuori. Tarkastuslautakunnan sihteerinä toimi erityisasiantuntija, HTM Kirsi Pelvola BDO Oy:stä.

Tarkastuslautakunta on laatinut toimikaudelleen arviointisuunnitelman ja vuosittaisen työohjelman, joiden mukaisesti arviointikohteet on pääasiassa kohdistettu.

Arviointisuunnitelmassa valittiin painopistealueeksi erityisesti sosiaali- ja terveystalouden sekä teknisen lautakunnan toiminnan kokonaisuus sekä yhtiöistä Elsa ja Pauli Kodit Oy.

Tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteiden toteutumista kunnanhallituksen ja lautakuntien laatimien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen pohjalta. Lautakunta on lisäksi tutustunut toimielinten tekemiin päätöksiin ja kuulut viranhaltijoita arviointinsa tueksi.

Sidonnaisuuksien valvonta

Kuntalain 84 §:n mukaan laissa todettujen luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muista sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa. Ilmoitusvelvollisuus astui voimaan uuden valtuustokauden alusta lähtien.

Tarkastuslautakunta käsitteli tehtävänsä mukaisesti muutokset sidonnaisuuksissa ja saattoi sidonnaisuusrekisterin valtuustolle tiedoksi.

Arviointikertomuksessa on esitetty **lihavoidulla tekstillä** olennaisimmat havainnot, joihin tarkastuslautakunta toivoo kunnanvaltuuston ja -hallituksen erityisesti kiinnittävän huomiota. Samoin keltaisissa laatikoissa on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan huomionarvoisia asioita.

2. Talouden arviointi ja toimintakertomus

Valtuustoon nähden sitovia eriä käyttötalousosassa olivat tulosalueen toimintatuotot, valmistus omaan käyttöön sekä toimintakulut. Talousarviossa ei määritelty sitovuustasoa lautakunnille kokonaisuutena.

Kunnanhallituksen toimintatuottojen tavoite ylittyi 404 tuhatta euroa, eli 36 %. Toimintamenot alittuivat 319 tuhatta euroa, noin 4 %. Näin ollen kunnanhallituksen sitovat tulostavoitteet toteutuivat parempana kuin talousarviossa määrättiin.

Yksi toimintakulujen alittumista selittävä ja myös hallintoon yleisesti vaikuttanut tekijä oli talous- ja hallintojohtajan irtisanoutuminen, kun tehtävät organisoitiin sisäisin järjestelyin tilikaudella. Samoin ICT-toimintoja ulkoistettiin tilikaudella. Työterveyshuollon ostot sen sijaan kasvoivat tilikaudella merkittävästi johtuen lähinnä koronatestauksesta ja rokotuksista.

Teknisen lautakunnan toimintatuotot ylittivät 528 tuhatta euroa, noin 3 %. Toimintamenot alittuivat 559 tuhatta euroa, eli noin 3 %. Sitovat talouden tavoitteet siten saavutettiin tulojen ja menojen osalta.

Valmistus omaan käyttöön ei toteutunut, poikkeama oli lähes 300 000 euroa ollen noin 61 % tavoitteesta. **Valmistus omaan käyttöön on kirjanpitotekninen erä, joten sen asettamista sitovaksi tavoitteeksi talousarviossa kannattaisi harkita.**

Teknisenä johtajana toimi tilikaudella useampi henkilö sijaistajien, kunnes lokakuussa saatiin rekrytoitua vakituinen henkilö.

Sosiaali- ja terveystalouden lautakunnan toimintatuotot ylittivät hieman, 41 tuhatta euroa. Toimintamenoissa oli pieni ylitys 144 tuhatta euroa, mikä ei ole prosentuaalisesti olennainen. Pandemian vaikutuksia ilmeni kaikilla tulosalueilla.

Sivistyslautakunnan toimintatuotot alittuivat 134 tuhatta euroa, eli 6 %. Toimintamenot myös alittuivat hieman, 145 tuhatta euroa, alle 1 %.

Seuraavan sivun taulukossa on väreän osoitettuna tulosalueet, jotka ylittivät tai alittivat sitovat tavoitteensa. Taulukkoa lukiessa on kuitenkin huomioitava, että joidenkin tulosalueiden ylitys tai alitus on kunnan kannalta euromääräisesti epäolennainen. (Tarkastuslautakunta ei arvioi valmistus omaan käyttöön -erän toteutumia seuraavan sivun taulukossa aiemmin mainitusta syystä.)

Euromääräisesti olennaisimmat talousarviolylytykset olivat ikääntyneiden ja vammaisten palveluissa ja perhe- ja sosiaalipalveluissa. Varhaiskasvatuksen tuotot alittuivat euromääräisesti eniten talousarvioon nähden.

ARVIOINTIKERTOMUS 2021

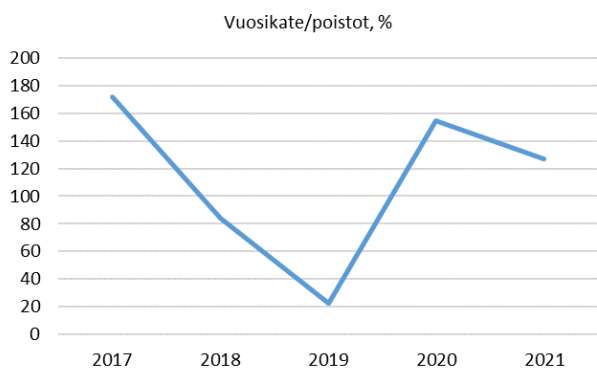
	TA tuotot	TP tuotot	%	TA kulut	TP kulut	%
Vaalit	18 382	18 382	100 %	87 789	104 038	119 %
Kunnanhallitus						
Yleishallinto	722 191	976 133	135 %	1 631 220	1 563 557	96 %
Talous- ja hallintopalvelut	58 598	111 690	191 %	1 595 447	1 503 755	94 %
Henkilöstöpalvelut	187 000	276 244	148 %	1 456 958	1 499 920	103 %
Työllistäminen	156 400	151 656	97 %	1 713 818	1 650 148	96 %
Kuntakehitys	9 300	21 820	235 %	765 805	697 771	91 %
Tekninen lautakunta						
Teknisen toimen hallinto	0	0		253 020	253 426	100 %
Ympäristöpalvelut	280 000	401 472	143 %	648 468	629 833	97 %
Maankäyttö	291 258	306 658	105 %	561 386	568 102	101 %
Maaseutu- ja kyläpalvelut	83 808	114 309	136 %	268 988	262 266	98 %
Maaseutupalveluyksikkö	429 974	399 527	93 %	412 811	372 536	90 %
Tila- ja aluepalvelut	8 819 418	8 840 717	100 %	7 716 438	7 174 279	93 %
Liikuntapalvelut	183 774	303 694	165 %	1 454 117	1 401 615	96 %
Jätehuolto	985 000	1 011 814	103 %	912 985	990 126	108 %
Ateria- ja puhtauspalvelut	5 665 536	5 888 092	104 %	5 668 123	5 685 389	100 %
Sosiaali- ja terveystalvet						
Talous- ja hallintopalvelut	1 768 850	1 763 585	100 %	2 446 475	2 493 797	102 %
Ikääntyneiden ja vammaisten palvelut	4 846 983	4 903 677	101 %	19 975 443	20 508 899	103 %
Perhe- ja sosiaalipalvelut	984 100	989 765	101 %	6 025 691	6 191 427	103 %
Terveystalvet	1 825 141	1 809 174	99 %	35 791 501	35 188 904	98 %
Sivistystalvet						
Sivistystoimen hallinto	0	0		442 653	483 847	109 %
Varhaiskasvatus	792 490	514 605	65 %	10 318 357	10 142 815	98 %
Opetustoimi	1 362 707	1 483 525	109 %	19 552 670	19 544 723	100 %
Kirjasto	21 269	17 222	81 %	854 310	853 638	100 %
Nuoriso	124 004	151 165	122 %	770 993	779 047	101 %
Perhekeskus	0	0		96 000	86 201	90 %

Toimintatuotot ylittivät muutetun talousarvion 0,8 milj. eurolla toimintatuottojen ollessa yhteensä noin 30,5 milj. euroa. **Toimintame-not** alittuivat yhteensä 0,9 milj. euroa. Menoista palvelujen ostot ylittivät verraten eniten (1,8 milj. euroa) kun taas annetut avustukset toteutuivat 1,7 milj. euroa talousarviota pienempinä. Nämä kaksi edellistä johtuivat varhaiskasvatuksen palvelusetelien kirjaustapamuutoksesta. Henkilöstömenot toteutuivat noin alle miljoonan talousarviota pienempinä.

Vuonna 2020 kunnallisveroprosentti oli ennallaan 21 %. **Verotuloja** kertyi 68,5 milj. euroa, mikä oli vajaa 2 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Verotulojen suotuisaa kehitystä oli havaittavissa tilikaudella koko maassa.

Valtionosuuksia kertyi edellisvuotta vähemmän. Valtionosuudet olivat 28,5 milj. euroa vuonna 2021, kun edellisvuonna niitä saatiin 31,6 milj. euroa. Tätä osaltaan selittää kirjanpito-ohjeistuksen muutos, jonka mukaan vuonna 2021 valtion koronatueta tuli kirjata toimintatuottoihin, eikä enää valtionosuuksiin. Edellä kerrottiin, että toimintatuotot ylittivät talousarvion.

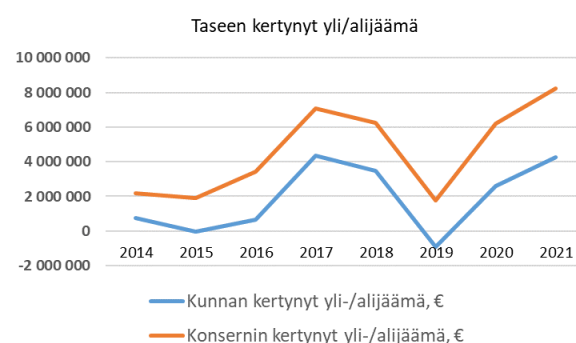
Vuosikate (ml. liikelaitos) oli 7,8 milj. euroa (vuonna 2020: 10,0 milj. euroa). Vuosikate asukasta kohden oli 477 euroa (vuonna 2020: 617 euroa/as). Vuosikatteella katettiin 127 % poistoista (vuonna 2020: 155 %).

Perusoletuksen mukaan kunnan vuosikate on riittävä, jos se on vähintään siitä vähennettävien suunnitelmajoistojen suuruinen. Tämä mittari pätee erityisesti, kun investoinnit ja poistot ovat samalla tasolla. Tästä näkökulmasta vuosi 2021 oli kohtalaisen hyvä, mutta heikompi kuin edellisvuosi.

Tilikauden 2021 tulos oli positiivinen sekä kunnan että konsernin osalta. Kunnan tilinpäätöksessä tilikauden ylijäämä oli 1,6 milj. euroa sisältäen liikelaitoksen (n. 300 tuhatta euroa) ja konsernissa 2,0 milj. euroa.

Kuntakonsernin kertyneen yli-/alijäämän kehitys on kuvattu seuraavassa olevassa kaaviossa. Kunnan taseeseen tilikaudella 2019 kertynyt alijäämä saatiin katettua jo vuonna 2020, ja päättynyt tilikausi edelleen hieman vahvasti tilannetta. Tilikauden 2021 päättyessä kunnan taseen kertyneet ylijäämät ovat 4,2 milj. euroa.

Edellinen tarkastuslautakunta suositteli vuoden 2020 arviointikertomuksessaan tarkastelemaan Janakkalan tilannetta uusittujen kriisikuntakriteerien näkökulmasta. Kunnanhallitus laati tunnuslukuista analyysin valtuustolle, joka toimitettiin myös tarkastuslautakunnalle tiedoksi. Mittarit osoittavat, että Janakkalan taloudellinen tilanne ei ole niin heikko tai tunnusluvut niin huonoja, että vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyä voitaisiin niiden perusteella pelätä käynnistettävän. **Tarkastuslautakunta on tyytyväinen hallituksen teettämään selvitykseen asiasta. Mittaristoa on kuitenkin seurattava herkästi tilanteiden muuttuessa.**

Rahoitusosa ja investointien toteutuminen

Investointimenot (ml. liikelaitos) 4,3 milj. euroa alitti muutetun talousarvion n. 2,7 milj. eurolla. Vajaan 300 tuhannen euron investointitulot huomioiden investointien nettototeuma oli 4,0 milj. euroa ja 2,3 milj. euroa alle talousarvion. Suurimmat poikkeamat olivat infrassa, joka toteutui yli 600 tuhatta euroa alle suunnitellun, viheralueissa ja puistoissa (reilu 300 tuhatta alle suunnitellun) sekä ”muissa infra-hankkeissa” (toteuma yli 700 tuhatta euroa alle suunnitellun). Tilinpäätöksen mukaan kustannukset jäivät alle arvioitun osin henkilöstöresurssien puutteiden vuoksi, jolloin kaikkia projekteja ei pystytty toteuttamaan. Osin projektit pystyttiin toteuttamaan alle arvioitujen kustannusten.

Toiminnan ja investointien rahavirta toteutui 1,7 milj. euroa positiivisena, kun edellisvuonna se oli -1,5 milj. euroa.

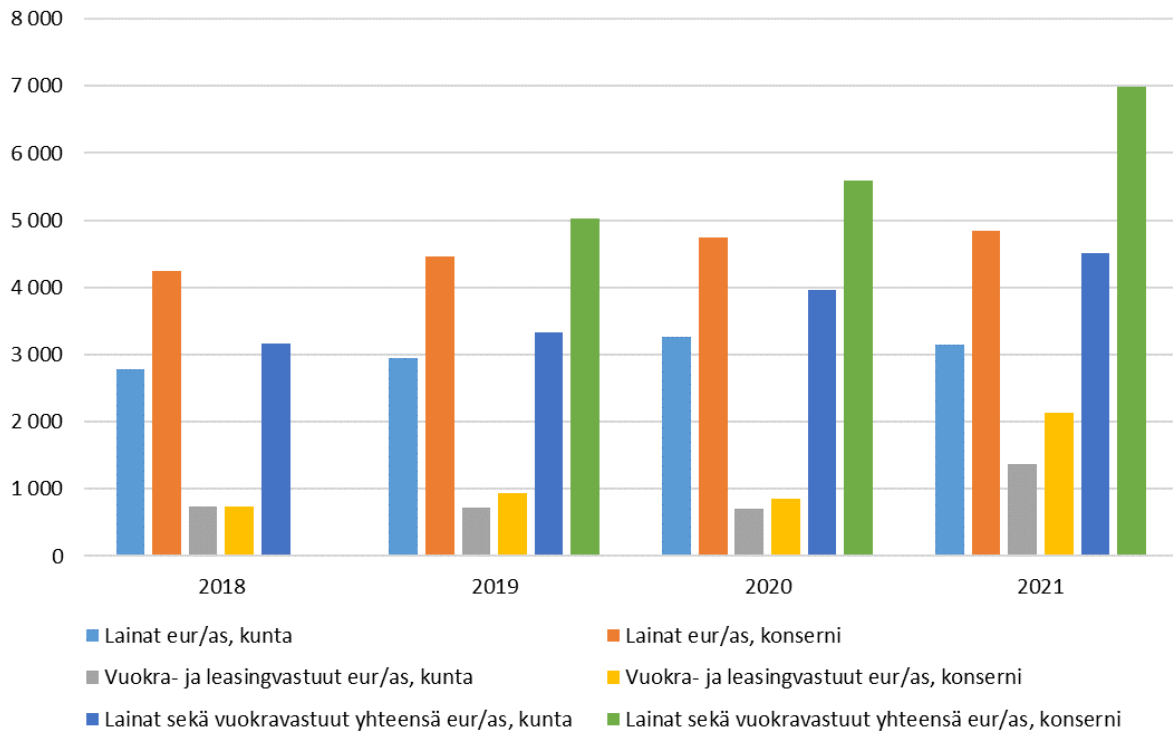
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta oli vuonna 2021 noin -4,6 milj. euroa (2020: -7,6 milj. euroa). Negatiivinen tunnusluku tarkoittaa, että kunnan investointien omarahoitusvaatimus ei täyty. Tunnusluku ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi, jotta kunnan talous olisi terveellä

pohjalla. Merkittävimmät investointihankkeet tilikaudella olivat Tervakosken liikuntahalli ja Viralan liityntäparkki.

Tarkastuslautakunta toivoo, että valtuustolle esitettäisiin tilinpäätöksessä isojen ylivuotisten investointihankkeiden kustannusten toteumat tarvittaessa myös pidemmältä aikajaksolta kuin yhdeltä tilikaudelta. Näin kunnanvaltuusto saisi selkeämmän tiedon siitä, paljonko yksittäiseen investointihankkeeseen on kulunut rahaa huomioiden myös aiemmat tilikaudet. Samoin tieto olisi mielekäs ilmoittaa aina talousarviota laadittaessa, kun toteutetaan ylivuotisia investointeja.

Tilikauden aikana nostettiin pitkäaikaista lainaa 8 milj. euroa, noin 3,1 milj. euroa alkupeleistä suunnitelmaa vähemmän. Lainarahoitusta ei tarvittu esim. infrainvestointien alhaisen tason vuoksi. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin noin 8,7 milj. euroa. Kunnan lainakanta oli tilinpäätöksessä 3 149 euroa/asukas, kun se vuonna 2020 oli 3 258 euroa/asukas. Konsernissa lainaa asukasta kohden oli 4 850 euroa. Kunnan asukasmäärä tosin kasvoi 103 asukkaalla, mikä vaikuttaa hieman tunnuslukuja laskevasti.

Kuntakonserniin on alkanut kertyä myös vuokravastuita, jotka näkyvät vain tilinpäätöksen liitetiedoista. Nämä tulee rinnastaa lainoihin, kun tarkastellaan yksittäisen asukkaan ”velkaosuutta”. Seuraavasta kuviossa näkyy, kuinka lainat ja vuokravastuut ovat kehittyneet neljänä viimeisimpänä vuonna. Ensimmäinen leasing-kohde oli paloasema, joka rakennettiin vuonna 2018. Vuonna 2021 valmistui Tervakosken terveyskeskus, mikä näkyy kunnan vastuiden kasvuna. Lisäksi vuonna 2021 alkoi Turengin koulu- ja monitoimikeskuksen ykkösvaiheen toteutus.

Kuvio: Lainojen sekä vuokra- ja leasingkannan asukaskohtainen kehitys vuosina 2018 - 2021

Muita tunnuslukuja

Kunnan (ml. liikelaitokset) vakavaraisuutta ja alijäämän sietokykyä kuvaava omavaraisuusaste parani hieman ollen 42,5 % (vuonna 2020: 40,9 %). Kuntataloudessa yleisesti hyvänä omavaraisuusasteena on pidetty 70 % tasoa, kun taas alle 50 %:n taso merkitsee voimakasta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus oli 58 %, ja parani hieman edellisvuodesta (2020: 61,6 %). Tunnusluku ilmaisee, paljonko kunnan yhden vuoden käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Arvio toimintakertomuksen laadusta, luotettavuudesta ja kehittämistarpeista

Tilintarkastajat eivät ole todenneet olennaista huomautettavaa tilinpäätöksestä. Tilinpäätös, toimintakertomus ja konsernitilinpäätös antavat olennaisilta osin oikean ja riittävän kuvan kunnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Kannanotto talouden kokonaisuuden toteutumiseen

Valtuustoon nähden sitovia eriä käyttötalouso- sassa olivat tulosalueen toimintatuotot, valmistus omaan käyttöön sekä toimintakulut. Euromääräisesti olennaisimmat tulosalueiden talousarvio- ylitykset olivat ikääntyneiden ja vammaisten palveluissa ja perhe- ja sosiaalipalveluissa. Varhais- kasvatuksen tuotot alittuivat euromääräisesti eniten talousarvioon nähden.

Talousarviossa ei määritelty sitovuustasoa toimielimille kokonaisuutena. Toimielintasolla kun- nanhallitus ja tekninen lautakunta pääsivät sekä tuottojen että kulujen osalta tavoitteeseen. So- siaali- ja terveyslautakunnan sekä sivistyslautakunnan tuotot eivät ihan toteutuneet tavoitteeseen nähden.

Janakkalan talous kehittyi suotuisaan suuntaan samoin kuin asukasmäärä. Tilikauden 2021 päät- tyessä kunnan taseen kertyneet ylijäämät ovat 4,2 milj. euroa. Ylijäämät ovat kuitenkin aivan minimaalinen pakollinen puskuri, koska kuntien on syytä varautua valtion taholta tuleviin leik- kaustoimenpiteisiin jatkossa. Koronasta johtuen valtionosuuksia on jaettu aiemmin avokätisesti, ja parhaillaan käynnissä on koko maailmaa koskettava kriisi, Venäjän aloittama sota Ukrainassa. Näillä on väistämättä vaikutuksia kunnan talouteen tulevina vuosina vielä pitkän aikaa.

Taseen ylijäämiä tarkasteltaessa on huomioitava kunnan ja konsernin kasvavat vuokra- ja lea- singvastuut, jotka ovat kuntalaisen näkökulmasta rinnasteisia lainoille. Se, että lainamäärä per asukas vähenee, ei yksinään ole kelpo mittari, kun arvioidaan velkaantuneisuutta. Rinnalle on otettava tilinpäätöksen liitetiedoista selviävät vastuut, jotka tässä arviointikertomuksessa on osoitettu kasvaneen reilusti. Sekä lainat että vuokra- ja leasingvastuut on maksettava rahana so- pimuksen mukaisesti tulevaisuudessa. Asukaskohtainen laina- sekä vuokra- ja leasingvastuuvelka on nyt 6 990 euroa.

3 Konserniyhteisöjen ja liikelaitoksen tavoitteiden toteutumisen

Janakkalan Asunnot Oy

Valtuusto asetti yhtiölle yhden toiminnallisen tavoitteen.

Asumispalvelujen tuottaminen ja kehittäminen siten, että asuntokanta kohdentuu kuntalaisten tarpeisiin ja on tehokkaassa käytössä.

- **Tavoite toteutui.** Vuokrausaste oli 92,9 %, noin prosenttiyksikön enemmän kuin edellisvuonna. Mittarille ei ollut asetettu raja-arvoa. Mittarina ”omistuksessa olevien tilojen m²-määrä ja täyttöaste”.

Asuntoja pystyttiin tilinpäätöksen mukaan tarjoamaan kaikille tontin hankkineille rakentajille. Toiminnallisen tavoitteen arvioidaan kokonaisuutena toteutuneen, mutta samalla tarkastuslautakunta toteaa, että tavoitteen muotoilua olisi aiheellista jalostaa mitattavampaan muotoon.

Talouden tavoitteet olivat positiivinen tilikauden tulos sekä 100 000 euron tuloutusvaatimus. Yhtiön liikevaihto ylitti ensimmäistä kertaa 4 milj. euron ollen 4,1 milj. euroa. Vuokratuotot toteutuivat paremmin kuin edellisvuonna, toteuma oli 91 %. Tilikauden voitto oli 189 tuhatta euroa, joten tämä vuositaso toteutui. Tuloutusvaatimustavoite ei toteutunut.

Tarkastuslautakunta kysyy, miksei 100 tuhanen euron tuloutusta kunnalle tehty?

Yhtiön toimintaa ohjaa talousarviolähtöisesti vain yksi tavoite. Tarkastuslautakunta pohtii, olisiko tarkoituksenmukaista asettaa tavoitteita esimerkiksi asukasviihtyvyydelle, jonka kautta myös käyttöastetta olisi mahdollista kohentaa entisestään.

Janakkalan Teollisuusalueet Oy

Valtuusto asetti yhtiölle neljä tavoitetta, joiden toteumia on jokseenkin hankala arvioida.

Janakkalalla on houkutteleva imago. Yhdessä kunnan kanssa tehdään aktiivisia toimenpiteitä, jotta uusia yrityksiä sijoittuu kuntaan. Kunnan elinkeinoalueita kehitetään yhdessä kunnan kanssa.

- **Tavoite toteutui.** Yritysten nettokehitys oli + 9. Mittarina oli ”yritysten määrä”. Nettokehitys oli heikompaa kuin edellisvuonna.

Janakkala on Suomen yrittäjämönteisin kunta. Tuotetaan laadukkaita ja monipuolisia yritysneuvontapalveluita yhdessä kunnan kanssa Yritystalo Veturissa.

- **Ei voida arvioida.** Mittarina tuli olla ”sijoittuminen Elpo-kyselyssä”. Tilinpäätöksessä ei raportoitu sijoittumisesta mitään.

Yritysten ja työpaikkojen määrä lisääntyy. Tarjotaan kilpailukykyisiä ja toimivia tilaratkaisuja, jotka mahdollistavat yritysten kasvun.

- **Tavoite toteutui ainakin osittain.** Vuokrausaste oli 97,7 %, mikä oli parempi kuin edellisvuonna. Mittarina oli ”omistuksessa olevien tilojen m²-määrä ja täyttöaste”. Määrän kehittymisestä ei ollut mainintaa tilinpäätöksessä.

Kunnassa toimivilla yrityksillä on erinomaiset toimintaolosuhteet ja kasvuedellytykset. Tarjotaan yritysneuvontapalveluja. Yrityskehityksen kautta parannetaan yritysten toimintaedellytyksiä ja mahdollistetaan kasvua sekä kansainvälistymistä. Hyödynnetään laajaa seudullista verkostoa yritysten kasvuedellytysten parantamiseksi.

- **Ei voida arvioida,** koska mittarille (asiakasmäärä) ei ollut asetettu tavoitearvoa. Yritysneuvonnan asiakkaita oli 39 kpl ja neuvontatapahtumia 157 kpl. Yritysneuvonnan asiakkaiden määrä putosi reilusti edellisvuodesta.

Talouden tavoitteet olivat positiivinen tilikauden tulos sekä 100 000 euron tuloutusvaatimus. Nämä tavoitteet toteutuivat. Tulos oli 145 tuhatta euroa. Yhtiön liikevaihto kasvoi 100 tuhatta euroa edellisestä.

Janakkalan Elsa ja Pauli Kodit Oy

Yhtiölle asetettiin talousarviossa kolme tavoitetta.

Tuottaa ikääntyneiden ja vammaisten laadusta ympärivuorokautista palveluasumista sekä kotipalvelua eri muodoissaan (tukipalveluja kotona asuville ikääntyneille).

- **Ei voida arvioida.** Mittareina oli käyttöaste, tehdyt työtunnit sekä asiakaskäyntimäärät. Tilinpäätöksestä ei ilmene, miten nämä kehittyivät tai oliko määrät tavoiteltuja. Käyttöaste oli osassa kohteita 100 %, jossain vain 35 %.

Hyvinvoivat ja tyytyväiset asukkaat ja kotipalvelun asiakkaat.

- **Tavoite toteutui.** Mittari oli ”asiakastyytyväisyyskysely (1krt/v) tulosten ka.” Tilinpäätöksessä ilmoitettiin tavoitteen olleen 4,0 asteikolla 1–5, mitä ei talousarviossa lukuun. Toteumat olivat tavoitteen mukaiset. Kyselyn tulos on hyvällä tasolla. Jatkossa tavoitteet tulee ilmoittaa jo talousarviossa.

Sairauspoissaolojen määrä laskee

- **Tavoite toteutui.** Sairauspoissaolojen määrä on silti edelleen suuri.

Taloudelliset tavoitteet olivat positiivinen tilikauden tulos sekä se, että tuottojen tuli kattaa toiminnan kulut. Tavoitteet eivät toteutuneet. Tilikauden tappio oli 60 tuhatta euroa.

3.1 Janakkalan Vesi Liikelaitos

Janakkalan Vesi Liikelaitoksen toiminnalliset tavoitteet toteutuivat melko hyvin. Talousveden laatu täytti tilinpäätöksen mukaan kaikilta osin talousvesiasetuksen vaatimukset.

Talousveden laatuindeksi > 99 %

- **Tavoite toteutui, 100 %**

Jäteveden lupaindeksi > 99 %

- **Ei toteutunut, 91 %**

Talousvesiverkoston alle 50-vuotiaan verkoston osuus koko verkostopituudesta min. 90 %

- **Tavoite toteutui, 97 %**

Jätevesiverkoston alle 50-vuotiaan verkoston osuus koko verkostopituudesta min. 90 %

- **Tavoite toteutui, 99 %**

Taloudelliset tavoitteet olivat peruspääoman koron maksu 256 000 euroa, ylijäämäinen tulos sekä lisätuloutusvaatimus 200 000 euroa. Taloudellinen tulos oli ylijäämäinen ja tuloutustavoitteista on huolehdittu. Taloudellinen tulos oli budjetoitua parempi, mikä johtui arvioitua suuremmista tuotoista ja toteutumattomasta rasvanpoistoinvestoinnista. Maksurakennemuutostus, jolla tavoitellaan perusmaksujen osuuden kasvua laskutuksessa, ei toimintavuonna juurikaan edennyt.

Yhtiöille asetetuista tavoitteista toteutui yli puolet. Osaa toteumista ei voitu arvioida. Tarkastuslautakunta toistaa jälleen saman, jonka se on todennut vuosittain: **Konserniyhteisöjen tavoiteasetantaa tulee kehittää. Tavoitteisiin tarvitaan konkreettisia mittareita, joita voivat esimerkiksi olla eurot, asiakaspalvelun laadun todennettu paraneminen tai käyttöasteen kasvu.**

4 Strategian toteutuminen

Tilikaudella 2019 tuli noudatettavaksi uusi kuntastrategia. Strategian tavoitteena on elinvoiman vahvistaminen, ja strategia ulottuu vuoteen 2030.

Keskiössä on kolme läpileikkaavaa teemaa:

1) Kuntalaiset ovat aktiivisia kuntamme kehittäjiä

2) Janakkalassa on ennakoiva, innostava ja rohkea toimintakulttuuri

3) Asiakaspalvelumme on erinomaista ja hyvinvoiva henkilöstömme on osaavaa.

Taulukoihin on koottu tarkastuslautakunnan tilinpäätöksestä poimimia toimenpiteitä, joiden on tulkittu edistävän kuntastrategian toteutusta tilikaudella.

Kuntalaiset ovat aktiivisia kuntamme kehittäjiä

- ✓ Kokonaistyöllisyys ja nuorisotyöllisyys paranivat tilikaudella
- ✓ Yritysten lukumäärän nettokehitys on ollut viime vuosina lievästi suotuisaa
- ✓ Lasten ja nuorten fyysisen aktiivisuuden lisäämiseen on panostettu osallistavan budjetoinnin kautta
- ✓ Yhdistysten kumppanuusmallin avulla on edistetty kuntalaisten harrastusmahdollisuuksia
- ✓ Digi-palveluiden käyttö on lisääntynyt
- ✓ Kylien osallistuminen osallistavaan budjetointiin

Janakkalassa on ennakoiva, innostava ja rohkea toimintakulttuuri

- ✓ Elinvoiman vahvistaminen on Janakkalassa kaiken toiminnan peruste
- ✓ Kunta on edistänyt sopimus pohjaisen, yksityisen maan kaavoittamisen elinkeinotoimintaan toimintamallia
- ✓ Rastikangas-Moreeni elinkeinoalueiden yhteistoimintamallin edistäminen
- ✓ Punkan ja Vt 3 Viralan elinkeinoalueiden asemakaavoitukset ja niitä koskevat sopimukset sekä liikenteen kärkihankkeiden edistymiset
- ✓ Tietoliikenneyhteyksien parantamisiin tähdänneet selvitykset sekä kyläkeskusten valokuituverkon rakentamiskustannusten tukeminen
- ✓ Aktiivinen tonttien markkinointi ja tarjonnan monipuolistuminen
- ✓ Turengin ja Tervakosken koulujen rohkeasti toteutetut rakennushankkeet
- ✓ Hallinnon alojen yhteinen ”hyvinvoinnin edistäminen työryhmä”
- ✓ Sähköisten palveluiden lisääntyminen hallinnonaloilla
- ✓ Terveyttä edistävät liikuntapalvelut

Asiakaspalvelumme on erinomaista ja hyvinvoiva henkilöstömme on osaavaa

- ✓ Työllisyyden kuntakokeilu
- ✓ Perhekeskus tarjoaa kokonaisvaltaista ja toimivaa palvelua perheille. Toimintaa kehitetään yhdessä asiakkaiden kanssa.
- ✓ Ohjaus-, neuvonta- ja kasvupalvelut Yritystalo VETURISSA ovat vakiintuneet hyvänä toimintamallina, jossa kunta yhdessä Janakkalan Teollisuusalueet Oy:n kanssa tarjoaa palveluita yrityksille.
- ✓ Kunnan nettisivujen saavutettavuuden kehittäminen
- ✓ Matkailun, kulttuurin ja mobiilipalveluiden yhteensovittaminen
- ✓ Henkilöstön sitoutuneisuus ja osaamisen monipuolisuus pandemian aikaisissa sijaisjärjestelyissä

5 Tuloksellisuutta edistäneet toimenpiteet sekä kehitettävät asiat

Tarkastuslautakunta on koonnut tähän lukuun tuloksellisuuden kannalta positiivisia sekä edelleen kehitettäviä asioita toimialoittain.

Kunnanhallitus ja kunnan yhteiset asiat

- + Pandemia on tiivistänyt yhteistyötä monella tasolla niin kunnassa sisäisesti kuin myös alueellisesti. Valmiuden yhteistyöhön tulevaisuudessa voitaneen katsoa parantuneen yleisellä tasolla.
- + Kunnan asukasmäärä kasvoi 103 henkilöllä. Asukasmäärä on päättynyttä vuotta ennen laskenut vuodesta 2015. Asukasmäärä oli vuoden lopussa 16 340.
- + Asukasmäärän kasvu on vaikuttanut positiivisesti verotuloihin. Verotulot kasvoivat 2,6 % vuoteen 2020 verrattuna.
- + Toimintatulot kasvoivat 5,3 miljoonaa euroa eli 21,5 % edelliseen vuoteen verrattuna sisältäen toki korona-avustuksia 1,7 miljoonaa euroa.
- + Kouluinvestoinnit ovat edenneet Turengissa rakennusvaiheeseen ja Tervakoskella suunniteltuun. Tervakosken terveysasema ja liikuntahalli sekä Viralán moottoritien liityntäpysäkki valmistuivat suunnitellusti. Hankkeiden onnistuminen on vaatinut kunnan eri toimijoiden yhteistyötä.
- + Tonttimyynti on vilkastunut.
- + Strategiset tavoitteet ovat toteutuneet pääsääntöisesti. Strategiassa ei selkeästi näy henkilöstön työhyvinvointiin liittyviä tavoitteita, jolloin ne puuttuvat myös toimialojen vuositavoitteista.
- Kunnan huoltosuhteen heikkeneminen näkyy yhä enemmän palvelutarpeissa.
- Pitkäaikainen työttömyys on edelleen korkealla tasolla.
- Huomattava määrä investointeja jäi toteuttamatta henkilöstövajauksen vuoksi.
- Konsernitaseen tunnusluvut osoittavat, että velkarasite on jokseenkin suuri ja se tuo haasteita velkojen takaisinmaksussa.
- Kunnan merkittävistä riskeistä osa on toteutunut osittain. Hopealahden alueen sopimuksiin liittyvät riskit realisoituivat osittain ja vuoden 2020 aikana ja jatkuivat vuoden 2021 aikana.
- Henkilöstön saatavuudessa on ollut haasteita ja useita vakansseja on täyttämättä. Sijaisjärjestelyt yhdessä koronapandemian kanssa ovat koettelleet henkilöstön jaksamista.

Sosiaali- ja terveystalveluiden lautakunta

+	Koronarokotuksiin saatiin vapaaehtoisia. Kunnan järjestämät rokotustilaisuudet terveysasemilla ja joukkorokotukset yhdessä SPR:n kanssa toimivat hyvin.
+	Sote-palveluissa akuutit tapaukset voitiin hoitaa mallikkaasti koronasta huolimatta.
+	Perhekeskus on Janakkalan mallissa edelläkävijä.
+	Koronapandemian vuoksi koko toimialaa koskevista tavoitteista osa jäi toteutumatta tai toteutui vain osin.
-	Hoitovelan kasvu ja perusterveydenhuollon aikojen väheneminen koronasta johtuen.
-	Rekrytoinnin haasteet ja sairauspoissaolojen kasvu. Ilmiö on osin valtakunnallinen.
-	Lääkäriin ja fysioterapiaan (kiireetön) ei päässyt tavoitteen mukaisessa aikataulussa.
+	Lastensuojeluilmoitusten käsittely ja palvelutarpeen arviointi on tehty tavoiteajassa. Kolme kuukautta voi kuitenkin olla perheelle kestämätön aika odottaa palvelun saamista.

Sivistyslautakunta

+	Yhteisöllisen ja osallistuvan toimintakulttuurin kehittymisen jatkuminen kouluissa erilaisten hankkeiden ja tutortoiminnan avulla.
+	Tulevaisuuden suunnitelmat: Suunniteltu seuraavalle vuodelle koulufoorumia, varhaiskasvatuksen lasten kyselyä sekä nuorten puolustuskursia.
+	Otettu käyttöön tiimijattelu. Neuvolatiimi aloittanut mm. tiimi-chatin, jossa kuntalaiset voivat kysyä apua ammattilaiselta.
+	Kuntakokeilu on toiminut nuorten keskuudessa ja on helpottanut palvelusta toiseen siirtymistä ja työsopimusten solmimista.
+	Omatoimikirjaston rakentaminen.
+	Kirjojen lainausten sekä fyysisten kytntien määrä kirjastossa on lisääntynyt pahimman pandemiatilanteen jäljiltä.
+	Digi-taitoja on vahvistettu useissa eri palveluissa.
-	E-kirjojen käytön vähentyminen edellisvuodesta.
-	Pandemiatilanne on rajoittanut joidenkin tapaamisten ja tapahtumien järjestämistä. Etäopetuksen järjestäminen lisää oppimisvelkaa mahdollisesti sosiaalista eristyneisyyttä.

Tekninen lautakunta

+	Vilkastunut tonttimyynti, aktivoituneet kehittämishankkeet sekä rakennus- ja toimenpidelupien suuri määrä kertovat kunnan elinvoimaisuuden vahvistumisesta.
+	Valmistelussa olevissa asemakaavoissa on kiinnitetty huomiota erilaisien tonttien osoittamiseen ja tarjonnan monipuolistamiseen, joka antaa mahdollisuuden erilaisille asumisratkaisuille.
+	Tervakosken liikuntahallin valmistuminen ja käyttöönotto on lisännyt liikuntapaikkatarjontaa.
+	Kaavaluonnoksissa huomioidaan viheryhteydet ja yhteydet virkistysreiteille. Palstaviljelyalueet tukevat myös yhteisöllisyyttä ja lähiliikuntaa.
+	Aktiivisuuskampanja toteutettu loppuvuodesta sosiaalisessa mediassa tukemaan fyysistä aktiivisuutta.
+	Rakennusjärjestyksen uudistus tulee helpottamaan ja sujuvoittamaan toimintaa asiakasnäkökulmasta.
-	Toimialan henkilöstöresursseissa on ollut ongelmia tilikaudella. Tällä on ollut vaikutusta henkilöstön jaksamiseen ja talousarviotavoitteiden toteutumiseen.
-	Teknisen johtajan virkaa hoitava henkilö vaihtunut useasti vuoden aikana.
-	Osassa työtehtäviä on ollut viiveitä, kun erilaisten syiden vuoksi on ollut käytettävissä vähemmän resurssia/henkilötyövuosia. Tällä on ollut väistämättä vaikutuksia työhyvinvointiin.
-	Yleiskaavoitus on viivästynyt henkilöstövajauksen vuoksi.
-	Vanhentunut kiinteistötietojärjestelmä ei palvele toimintaa eikä henkilöstön jaksamista nykyisellään.

Tarkastuslautakunnan mielestä kunnan vuoden 2021 toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääsääntöisesti hyvin siltä osin, kuin tilivelvolliset ovat voineet vaikuttaa koronavuotena toimintaan. Arviointi perustuu pääasiassa kunnanhallituksen antamaan tilinpäätöstietoon.

Kunnanhallitus antoi vastineensa edellisen vuoden arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin. Vastine on asianmukainen ja riittävä. Tavoiteasetantaa on luvattu kehitettävän. Kehitystyö näkyy viiveellä tulevissa talousarvioissa, kehitystä on hyvä jatkaa.

Tarkastuslautakunta esittää kunnanvaltuuston päätettäväksi, että kunnanhallitus antaa vastineensa tässä arviointikertomuksessa esitettyihin työhyvinvointia ja rekrytoimisongelmia koskeviin havaintoihin ja esittää syyskuun 2022 loppuun mennessä, mihin toimiin niiden johdosta on ryhdytty. Lisäksi tarkastuslautakunta toivoo, että arviointikertomuksessa otetut havainnot huomioidaan vuoden 2023 talousarviota laadittaessa.

6 Arviointikertomuksen hyväksyminen

Janakkalassa 11.5.2022

Tarkastuslautakunta

Mirja Pöhö
puheenjohtaja

Emilia Tamminen
varapuheenjohtaja

Mika Huuskonen
jäsen

Hanna-Leena Islander
jäsen

Lasse Särkimäki
jäsen